DOMSTOLENS DOM

13. marts 2001 *

I sag C-379/98,

angående en anmodning, som Landgericht Kiel (Tyskland) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

PreussenElektra AG

mod

Schleswag AG,

procesdeltagere:

Windpark Reußenköge III GmbH

og

Land Schleswig-Holstein,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 30 og 92 (efter ændring nu artikel 28 EF og 87 EF) samt af EF-traktatens artikel 93, stk. 3 (nu artikel 88, stk. 3, EF),

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene C. Gulmann, M. Wathelet og V. Skouris samt dommerne D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón og R. Schintgen (refererende dommer),

generaladvokat: F.G. Jacobs

justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— PreussenElektra AG ved Rechtsanwalt D. Sellner

— Schleswag AG ved Rechtsanwalt M. Nebendahl

— Windpark Reußenköge III GmbH og Land Schleswig-Holstein ved Rechtsanwalt W. Ewer

— den tyske regering ved W.-D. Plessing og C.-D. Quassowski, som befuldmægtigede

— den finske regering ved H. Rotkirch og T. Pynnä, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Kreuschitz og P.F. Nemitz, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 27. juni 2000 er afgivet mundtlige indlæg af PreussenElektra AG, Schleswag AG, af Windpark Reußenköge III GmbH, af Land Schleswig-Holstein, af den tyske regering og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. oktober 2000,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 13. oktober 1998, indgået til Domstolen den 23. oktober 1998, har Landgericht Kiel i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 30 og 92 (efter ændring nu artikel 28 EF og 87 EF) samt af EF-traktatens artikel 93, stk. 3 (nu artikel 88, stk. 3, EF).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, der føres af PreussenElektra AG (herefter »PreussenElektra«) mod Schleswag AG (herefter »Schleswag«), vedrørende tilbagebetaling af beløb, som førstnævnte har betalt sidstnævnte i henhold til § 4, stk. 1, i Gesetz über die Einspeisung von Strom aus erneuerbaren Energien in das öffentliche Netz af 7. december 1990 (lov om tilførsel af strøm fra vedvarende energi til det offentlige net, BGBl. 1990 I, s. 2633, herefter »Stromeinspeisungsgesetz«), som ændret ved § 3, stk. 2, i Gesetz zur Neuregelung des Energiewirtschaftsrechts af 24. april 1998 (lov om ændring af energiforsyningsretten, BGBl. 1998 I, s. 730, herefter »lov af 1998«).

Retsforskrifter

3 Stromeinspeisungsgesetz trådte i kraft den 1. januar 1991. I henhold til dens § 1, der har overskriften »Anvendelsesområde«, regulerede den i sin oprindelige affattelse offentlige elforsyningsvirksomheders køb af strøm fremstillet udelukkende fra vandkraft, vindenergi, solenergi, gas fra deponeringsanlæg, slamgas eller fra produkter eller restprodukter og biologisk affald fra land- og skovbrug, samt den afgift, der skulle betales for denne type strøm.

4 Det er ubestridt, at begrebet offentlig elforsyningsvirksomhed omfatter såvel private virksomheder som virksomheder, der helt eller delvis tilhører det offentlige.

5 Gesetz zur Sicherung des Einsatzes von Steinkohle in der Verstromung und zur Änderung des Atomgesetzes und des Stromeinspeisungsgesetzes af 19. juli 1994 (lov om sikring af levering af stenkul til elværkerne og om ændring af lov om atomenergi og Stromeinspeisungsgesetz, BGBl. 1994 I, s. 1618, herefter »lov af 1994«) udvidede anvendelsesområdet for Stromeinspeisungsgesetz, som angivet i lovens § 1, til også at omfatte strøm fra erhvervsmæssig be- og forarbejdning af træ. Loven af 1998 erstattede henvisningen til produkter eller restprodukter og biologisk affald fra land- og skovbrug, samt erhvervsmæssig be- og forarbejdning af træ med udtrykket »biomasse«, og det blev i bestemmelsen angivet, at Stromeinspeisungsgesetz finder anvendelse på strøm fra de vedvarende energikilder, som er omfattet af »nærværende lovs gyldighedsområde«.

6 § 2 i Stromeinspeisungsgesetz, der har overskriften »Købsforpligtelse«, bestemmer, at elforsyningsvirksomhederne er forpligtet til at købe strøm fremstillet i deres forsyningsområde fra vedvarende energikilder og betale denne strøm i

henhold til § 3. I loven af 1998, hvorved der i bestemmelsen blev indsat to punktummer, er bestemmelsen affattet således:

»Elforsyningsvirksomheder, som driver et generelt forsyningsanlæg, skal købe strøm fremstillet i deres forsyningsområde fra vedvarende energi og erlægge afgift herfor i henhold til § 3. For strøm fra produktionsanlæg, som ikke er beliggende i en systemoperatørs forsyningsområde, påhviler denne forpligtelse den virksomhed, hvis net til aftagelse af strømmen ligger nærmest produktionsanlægget. Merudgifterne i henhold til § 2 og 4 kan ved regnskabsaflæggelsen henføres til distributionen eller transporten og tages i betragtning ved fastsættelsen af transitafgiften.«

7 § 3 i Stromeinspeisungsgesetz, som ændret ved lov af 1998, og som har overskriften »Afgiftens størrelse«, bestemmer følgende:

»1. For strøm fra vandkraft, fra gas fra deponeringsanlæg eller slamgas samt fra biomasse, betales en afgift på mindst 80% af gennemsnitsindtægten pr. kilowatttime fra elforsyningsvirksomhedernes levering af strøm til de endelige forbrugere. For vandkraftværker, behandlingsanlæg for gas fra deponeringsanlæg eller slamgas med en effekt på over 500 kilowatt gælder dette kun for den del af den leverede strøm for hvert regnskabsår, der svarer til forholdet 500 divideret med anlæggets effekt i kilowatt; effekten beregnes efter det årlige gennemsnit af den maksimale aktive effekt, der er målt månedligt. Prisen for den øvrige strøm udgør mindst 65% af gennemsnitsindtægten, jf. første punktum.

2. For strøm fra sol- eller vindenergi udgør afgiften mindst 90% af den i stk. 1, første punktum, angivne gennemsnitsindtægt.

3. Gennemsnitsindtægten, som omhandlet i stk. 1 og stk. 2, er den værdi, der offentliggøres hvert år af Forbundskontoret for Statistik for det næstsidste år, uden omsætningsafgift, udtrykt i pfennig pr. kilowatt-time. Ved beregningen af afgiften i henhold til stk. 1 og 2 afrundes der med to cifre efter komma.«

8 Mens den afgift, der er fastsat for den i § 3, stk. 1, omhandlede strøm — som følge af den ved lov af 1994 foretagne ændring af Stromeinspeisungsgesetz — blev forhøjet fra 75% til 80% af gennemsnitsindtægten pr. kilowatt-time fra leveringen af strøm til de endelige forbrugere, er afgiften for strøm fra sol- og vindenergi, der er omhandlet i § 3, stk. 2, ikke blevet ændret siden ikrafttrædelsen af Stromeinspeisungsgesetz.

9 § 4 i Stromeinspeisungsgesetz, der havde overskriften »Undtagelsesbestemmelser«, var oprindelig affattet således:

»1. Forpligtelserne i henhold til §§ 2 og 3 gælder ikke, når deres overholdelse indebærer særligt uforskyldte belastende tilfælde eller gør det umuligt for elforsyningsvirksomheden at overholde sine forpligtelser i henhold til Bundestarifordnung Elektrizität af 18. december 1989 (BGBl. 1989 I, s. 2255). I sådanne tilfælde overgår forpligtelserne til den primære elforsyningsvirksomhed.

2. Der foreligger navnlig uforskyldt belastende tilfælde, når elforsyningsvirksomheden tvinges til at fastsætte sine priser på et niveau, der er væsentligt højere end de priser, som anvendes af tilsvarende eller primære elforsyningsvirksomheder.«

10 Ved loven af 1998 blev der foretaget flere ændringer af § 4 i Stromeinspeisungsgesetz. Dels blev der indsat to nye bestemmelser, nemlig stk. 1 og stk. 4. Dels blev der foretaget tilpasninger af bestemmelsens tidligere stk. 1, som blev til stk. 2. Det tidligere stk. 2 forblev uændret og blev stk. 3. § 4 i Stromeinspeisungsgesetz lyder efter ændringen ved lov af 1998 således:

»1. For så vidt som de kilowatt-timer, der skal godtgøres, overstiger 5% af de kilowatt-timer, som elforsyningsvirksomheden i alt har leveret i et kalenderår via dens net, skal den primære systemoperatør tilbagebetale elforsyningsvirksomheden de merudgifter, som følger af de kilowatt-timer, som overstiger denne andel. For de primære systemoperatører udgør udgiften i form af retten til tilbagebetaling i henhold til første punktum også en del af disse merudgifter. Såfremt der ikke er nogen primær systemoperatør, bortfalder forpligtelsen i § 2, første punktum, med hensyn til elforsyningsvirksomheder, som befinder sig i den i første og andet punktum omhandlede situation, ved begyndelsen af det kalenderår, som følger efter dens opståen, med hensyn til anlæg, som i det væsentlige endnu ikke var opført på dette tidspunkt. Med hensyn til vindkraftanlæg er det relevante øjeblik installeringen af mast og rotor.

2. Forpligtelserne i henhold til §§ 2 og 3 gælder ikke, når deres overholdelse, selv ved anvendelse af reglen om tilbagebetaling i stk. 1, medfører en uforskyldt belastende situation. I dette tilfælde overføres forpligtelserne til den primære systemoperatør.

3. Der foreligger navnlig et uforskyldt belastende tilfælde, når elforsyningsvirksomheden tvinges til at fastsætte sine priser på et niveau, der er væsentligt højere end de priser, som anvendes af tilsvarende eller primære elforsyningsvirksomheder.

4. Forbundsøkonomiministeren skal senest i 1999 afgive rapport til Bundestag om virkningerne af undtagelsesbestemmelserne og under alle omstændigheder så rettidigt, at der kan vedtages en kompensationsordning, inden de i stk. 1, tredje punktum, omhandlede vanskeligheder opstår.«

11 Det fremgår såvel af forelæggelseskendelsen som af de skriftlige indlæg for Domstolen, at den tyske regering ved skrivelse af 14. august 1990 i henhold til traktatens artikel 93, stk. 3, underrettede Kommissionen om det lovforslag, der senere blev ophøjet til Stromeinspeisungsgesetz, idet der var tale om statsstøtte. Kommissionen godkendte ved skrivelse af 19. december 1990 lovforslaget, idet den fandt dels, at lovforslaget var foreneligt med De Europæiske Fællesskabers energipolitiske mål, dels at de vedvarende energikilder kun udgjorde en begrænset del af energisektoren, hvorfor de supplerende indtægter samt overvæltningen på strømpriserne ville være ringe. Kommissionen anmodede dog den tyske regering om at meddele den yderligere oplysninger vedrørende anvendelsen af Stromeinspeisungsgesetz, idet denne skulle revideres to år efter sin ikrafttræden, og understregede, at enhver ændring eller forlængelse af denne lov skulle gøres til genstand for forudgående underretning.

12 Det fremgår endvidere af forelæggelseskendelsen og de skriftlige indlæg for Domstolen, at Kommissionen efter adskillige klager fra elforsyningsvirksomheder ved skrivelse af 25. oktober 1996 meddelte forbundsøkonomiministeren sin tvivl med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt — henset til merproduktionen af

elektricitet fra vindenergi — Stromeinspeisungsgesetz fortsat var forenelig med traktatens støttebestemmelser. Kommissionen fremsatte i denne skrivelse adskillige ændringsforslag med hensyn til den gældende lovgivning om vindenergi, og fastslog, at såfremt Bundestag ikke var indstillet på at ændre Stromeinspeisungsgesetz på dette punkt, kunne Kommissionen blive tvunget til at foreslå Forbundsrepublikken Tyskland de i traktatens artikel 93, stk. 1, omhandlede foranstaltninger med henblik på at gøre loven forenelig med de gældende fællesskabsregler på støtteområdet.

13 Det fremgår desuden af de skriftlige indlæg fra Windpark Reußenköge III GmbH (herefter »Windpark«) og fra Land Schleswig-Holstein, intervenienter i hovedsagen, samt fra Kommissionen, at den tyske regering på sidstnævntes anmodning underrettede Kommissionen om forløbet af behandlingen af forslaget til lov om ændring af energiforsyningsretten. Ved skrivelse af 29. juli 1998, altså efter ikrafttrædelsen af loven af 1998, meddelte Kommissionen forbundsøkonomiministeren, at den af hensyn til udviklingen på fællesskabsplan, navnlig af hensyn til visse forslag om harmonisering af bestemmelserne om aftagelse af strøm fra vedvarende energikilder, ikke havde til hensigt at træffe en udtrykkelig afgørelse vedrørende Stromeinspeisungsgesetz, som ændret ved lov af 1998, førend den ministerielle rapport vedrørende virkningerne af særbestemmelsen i lovens § 4, stk. 4, var udarbejdet, skønt den tyske lovgiver ved vedtagelsen af loven af 1998 ikke havde taget hensyn til Kommissionens forslag, som den havde fremsat i skrivelsen af 25. oktober 1996.

14 Det fremgår endelig af en fodnote offentliggjort sammen med loven af 1998, at denne, hvis § 1 har overskriften »Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung« (lov om forsyning af elektricitet og gas), i national ret gennemførte Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/92/EF af 19. december 1996 om fælles regler for det indre marked for elektricitet (EFT 1997 L 27, s. 20).

15 Dette direktiv, hvis tredje betragtning angiver, at det ikke bør indskrænke anvendelsen af traktaten, særligt bestemmelserne om det indre marked og konkurrencereglerne, bestemmer i artikel 8, stk. 3 og 4, som er indeholdt i kapitel IV, der har overskriften »Drift af transmissionssystemer«:

»3. En medlemsstat kan kræve, at systemoperatøren ved lastfordelingen af produktionsanlæg giver produktionsanlæg, der anvender vedvarende energikilder eller affald, eller som har en kombineret produktion af varme og elektricitet, forrang.

4. En medlemsstat kan af hensyn til forsyningssikkerheden bestemme, at produktionsanlæg, der anvender indenlandske primære energikilder som brændsel, skal gives forrang, dog højst i et omfang pr. kalenderår på 15% af den totale mængde primærenergi, der er nødvendig for at producere den elektricitet, der forbruges i den pågældende medlemsstat.«

16 Artikel 11, stk. 3, som er indeholdt i kapitel V, der har overskriften »Drift af distributionssystemer«, bestemmer desuden:

»3. En medlemsstat kan kræve, at systemoperatøren ved lastfordelingen af produktionsanlæggene giver produktionsanlæg, der anvender vedvarende energikilder eller affald, eller som har en kombineret produktion af varme og elektricitet, forrang.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

17 PreussenElektra driver i Tyskland over tyve konventionelle elværker og atomkraftværker samt et elhøjspændingsforsyningsnet. Med dette net leverer PreussenElektra elektricitet til lokale elforsyningsvirksomheder, større byelværker og industrivirksomheder.

18 Schleswag er en lokal elforsyningsvirksomhed, som næsten udelukkende køber den elektricitet, som virksomheden leverer til sine kunder i Land Schleswig-Holstein, fra PreussenElektra.

19 PreussenElektra ejer 65,3% af aktierne i Schleswag. De øvrige 34,7% ejes af forskellige kommunale myndigheder i Land Schleswig-Holstein.

20 I overensstemmelse med § 2 i Stromeinspeisungsgesetz er Schleswag forpligtet til at aftage elektricitet, der produceres i dets forsyningsområde fra vedvarende energikilder, herunder elektricitet fra vindkraft. Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at elektricitet fra vindkraft siden 1991, hvor den udgjorde 0,77% af Schleswag's samlede elomsætning, har været fortsat stigende, og formentlig i 1998 ville udgøre ca. 15%. Dette medførte merudgifter for Schleswag på grund af forpligtelsen til indkøb til mindsteprisen i Stromeinspeisungsgesetz, hvilke merudgifter i 1991 udgjorde 5,8 mio. DEM, og i 1998 steg til 111,5 mio. DEM, hvoraf kun 38 mio. DEM påhvilede Schleswag i henhold til den kompensationsordning, der blev indført ved § 4, stk. 1, i Stromeinspeisungsgesetz ved loven af 1998.

21 Ved udgangen af april 1998 udgjorde Schleswag's forsyning af elektricitet fra vedvarende energikilder 5% af den elektricitetsmængde, der blev solgt i det

forudgående år. Schleswag krævede herefter i henhold til § 4, stk. 1, i Stromeinspeisungsgesetz, som ændret ved loven af 1998 (herefter »Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer«), at merudgifterne for opkøb af elektricitet fra vedvarende energikilder skulle betales af PreussenElektra, og krævede, at dette selskab skulle betale månedlige rater på 10 mio. DEM.

22 PreussenElektra betalte raten for maj 1998 med forbehold af retten til når som helst at kræve tilbagebetaling. Dette gjorde den ved sagsanlæg ved Landgericht Kiel, hvorunder den nedlagde påstand om tilbagebetaling af 500 000 DEM, svarende til den del af det beløb, det havde betalt Schleswag som kompensation for merudgifter, der beroede på sidstnævntes opkøb af elektricitet fra vindkraft. Landgericht udtaler i sin forelæggelseskendelse, at disse merudgifter ikke kan overvæltes på Schleswag's kunder, eftersom energiministeren for Land Schleswig-Holstein afslog at godkende en ændring af Schleswag's tariffer.

23 Ved Landgericht gjorde PreussenElektra gældende, at det krævede beløb var blevet betalt Schleswag uden gyldigt retsgrundlag og derfor burde tilbagebetales, for så vidt som § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, i henhold til hvilken betalingen var foretaget, stred mod traktatens bestemmelser om statsstøtte, som har umiddelbar virkning, og derfor ikke kunne anvendes. Den ændring af anvendelsesområdet for Stromeinspeisungsgesetz og indførelse af en ordning med fordeling af meromkostningerne, som skete ved loven af 1998, indebar, at den i traktatens artikel 93 fastsatte procedure burde have været gennemført inden lovens ikrafttrædelse, hvilket Forbundsrepublikken Tyskland havde undladt. PreussenElektra påstod også Schleswag dømt til at tilbagebetale de 500 000 DEM med tillæg af renter på 5% fra den 15. juli 1998.

24 Schleswag nedlagde påstand om frifindelse. Schleswag erkendte, at Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer indeholdt en ændret støtteordning, men gjorde gældende, at lovens § 4 alene var en fordelingsregel, der skulle afbøde de følger, som elforsyningsvirksomhederne led på grund af §§ 2 og 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, og derfor isoleret betragtet ikke kunne anses for støtte som omhandlet i traktatens artikel 92. Schleswag anførte

endvidere, at §§ 2 og 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer derfor ikke påvirkede retsforholdet mellem PreussenElektra og Schleswag, hvorfor Landgericht ikke i tvisten i hovedsagen kunne undlade at anvende disse bestemmelser. Desuden anførte Schleswag, at det forhold, at § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer ikke blev anvendt, indebar, at Schleswag fortsat var underlagt forpligtelsen til at købe elektricitet fra vedvarende energikilder til fastsatte mindstepriser. Følgelig vil sanktionsvirkningen af den umiddelbare anvendelse af traktatens artikel 93, stk. 3, tredje punktum, hverken gøre det muligt at forfølge den retsstridige støtte, som er foreskrevet i §§ 2 og 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, eller at modsætte sig anvendelsen af § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, hvorfor den omtvistede betaling må anses for at være sket på gyldigt retsgrundlag.

25 Landgericht fastslog, at Kommissionen ikke i overensstemmelse med traktatens artikel 93, stk. 3, var blevet underrettet om de ændringer, der var foretaget i Stromeinspeisungsgesetz ved loven af 1998, og bemærkede, at spørgsmålet om, hvorvidt den nye affattelse heraf, eller visse af dens bestemmelser, udgør statsstøtte som omhandlet af traktatens artikel 92, forblev relevant, selv om den tyske regering og Kommissionen allerede havde anset den oprindelige ordning i Stromeinspeisungsgesetz for støtte i forbindelse med underretningsproceduren i 1990. Landgericht bemærkede, at selv om de ændringer af Stromeinspeisungsgesetz, der var foretaget ved loven af 1998, måtte anses for at være en ændring af den oprindelige ordning, burde proceduren i traktatens artikel 93, stk. 3, kun være anvendt på denne ordning, såfremt denne i sig selv udgjorde en støtteordning som omhandlet i traktatens artikel 92.

26 Landgericht bemærkede desuden, at forpligtelsen til at købe elektricitet produceret i Tyskland fra vedvarende energikilder på betingelser, som ikke kunne opnås på et frit marked, havde kunnet medføre en nedsat efterspørgsel efter elektricitet produceret i de øvrige medlemsstater, således at man ikke kunne udelukke, at der forelå en hindring for samhandelen mellem medlemsstaterne, som er forbudt i henhold til traktatens artikel 30.

27 Landgericht fandt på dette grundlag, at fortolkningen af traktatens artikel 30, 92 og artikel 93, stk. 3, var nødvendig for, at den kunne løse den for den verserende tvist. Den besluttede derfor at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Udgør elektricitetsafgiften og reglen om godtgørelse i henhold til §§ 2 eller 3 eller 4 eller §§ 2 til 4, sammenholdt med lov om tilførsel af strøm fra vedvarende energi til det offentlige net (Stromeinspeisungsgesetz) af 7. december 1990 (BGBl. I, s. 2633), som affattet ved § 3, stk. 2, i lov om ændring af energiforsyningsretten af 24. april 1998 (BGBl. I, s. 730 (s. 734-736)), statsstøtte i EF-traktatens artikel 92's forstand?

Skal EF-traktatens artikel 92 fortolkes således, at det støttebegreb, der ligger til grund for bestemmelsen, også omfatter nationale ordninger, hvis formål er at støtte betalingsmodtageren, idet de herfor nødvendige midler hverken direkte eller indirekte hidrører fra offentlige budgetter, men pålægges enkelte virksomheder i en branche ved en lovbestemt forpligtelse til at købe strøm til fastsatte mindstepriser, og disse udgifter af retlige eller faktiske grunde ikke kan overvæltes på den endelige forbruger?

Skal EF-traktatens artikel 92 fortolkes således, at det statsstøttebegreb, der ligger til grund for bestemmelsen, også omfatter nationale ordninger, som alene regulerer fordelingen af de udgifter mellem virksomheder på forskellige produktionsniveauer, som beror på købsforpligtelser og mindstegodtgørelser, når lovgivers opfattelse faktisk medfører en varig udgiftsfordeling, uden at den virksomhed, som afholder udgiften, modtager en modydelse?

2) Såfremt spørgsmål 1 med hensyn til § 4 i Stromeinspeisungsgesetz (med senere ændringer) besvares benægtende:

Skal EF-traktatens artikel 93, stk. 3, fortolkes således, at denne bestemmelses spærreeffekt ikke kun omfatter selve støtten, men også gennemførelsesbestemmelser som § 4 i Stromeinspeisungsgesetz (med senere ændringer)?

3) Såfremt spørgsmålene 1) og 2) besvares benægtende:

Skal EF-traktatens artikel 30 fortolkes således, at der foreligger en kvantitativ indførselsrestriktion eller foranstaltninger med tilsvarende virkning mellem medlemsstaterne i EF-traktatens artikel 30's forstand, når en national ordning forpligter virksomheder til at købe strøm fra vedvarende energikilder til mindstepriser og desuden pålægger systemoperatører at bidrage til finansiering heraf uden modydelse?«

Formaliteten

28 Windpark og Land Schleswig-Holstein (herefter »intervenienterne i hovedsagen«) samt den tyske regering har fremsat formalitetsindsigelse med henblik på hele den præjudicielle forelæggelse eller dele heraf.

29 Intervenienterne i hovedsagen har for det første anført, at forelæggelseskendelsen er ufuldstændig og indeholder faktiske fejl.

30 De har herved anført, at den nationale ret med urette fandt dels, at Kommissionen ikke var blevet underrettet om ændringerne af Stromeinspeisungsgesetz ved loven af 1998, dels at elforsyningsvirksomhederne ikke af faktiske og retlige grunde kunne overvælte de udgifter på den endelige forbruger, som de afholdt på grund af afgiften i § 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer.

31 For det andet har intervenienterne i hovedsagen og den tyske regering anført, at tvisten i hovedsagen ikke er en reel tvist, men i dens helhed er konstrueret.

32 De har herved anført, at sagsøgeren og sagsøgte i hovedsagen aftalte, at de begge skulle hævde, at § 2, 3 og 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer strider mod fællesskabsretten. PreussenElektra betalte ganske vist godtgørelsen i § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, men anmodede øjeblikkeligt om delvis tilbagebetaling heraf. De har ligeledes anført, at PreussenElektra er hovedaktionær i Schleswag og derfor øver den største indflydelse på dette selskabs beslutninger og retsstilling.

33 For det tredje har intervenienterne i hovedsagen og den tyske regering anført, at de forelagte spørgsmål er irrelevante for afgørelsen af tvisten i hovedsagen.

34 Vedrørende spørgsmålene om fortolkningen af traktatens artikel 92 og 93 har intervenienterne i hovedsagen anført, at i henhold til Domstolens praksis (dom af 11.12.1973, sag 120/73, Lorenz, Sml. s. 1471, præmis 9) påhviler det den interne retsorden i hver enkelt medlemsstat at vedtage retsregler med henblik på at sikre den umiddelbare virkning af traktatens artikel 93, stk. 3, tredje punktum. Men

den forelæggende ret angiver intet om, og under hvilke betingelser, PreussenElektra i den tyske retsorden har ret til tilbagebetaling af beløb, som selskabet kræver, og den forelæggende ret har derfor ikke godtgjort de præjudicielle spørgsmåls relevans i forhold til national ret.

35 Intervenienterne i hovedsagen har desuden anført, at det fremgår af fast retspraksis (jf. bl.a. dom af 17.3.1993, forenede sager C-72/91 og C-73/91, Sloman Neptun, Sml. I, s. 887, præmis 11 og 12), at Domstolen kun er kompetent til at fortolke støttebegrebet i traktatens artikel 92, når den forudgående kontrolprocedure i traktatens artikel 93, stk. 3, ikke er blevet overholdt. Men dels blev Kommissionen underrettet om Stromeinspeisungsgesetz i dens oprindelige version og godkendte denne, dels udgør ændringerne hertil ved loven af 1998 ikke en ændring af støtten som omhandlet i traktatens artikel 93, stk. 3, som nødvendiggjorde en ny underretning. Under alle omstændigheder udgjorde korrespondancen inden og efter vedtagelsen af loven af 1998 mellem de tyske myndigheder og Kommissionen på den ene side en underretning fra den tyske regerings side om de ændringer, som der herved blev foretaget i Stromeinspeisungsgesetz, og på den anden side en stiltiende godkendelse fra Kommissionens side af disse ændringer.

36 Den tyske regering har anført, at en besvarelse af spørgsmålene vedrørende traktatens artikel 92 ikke er nødvendig for, at den nationale ret kan træffe afgørelse, idet det afgørende spørgsmål i tvisten i hovedsagen alene er, om Schleswag har ret til godtgørelse i henhold til § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, hvilken bestemmelse imidlertid alene regulerer fordelingen af de forskellige udgifter til betaling af godtgørelsen for den leverede strøm, men ikke udgør støtte til fordel for modtagere af godtgørelsen.

37 Intervenienterne i hovedsagen og den tyske regering har vedrørende spørgsmålet om traktatens artikel 30 anført, at tvisten i hovedsagen ikke har grænseoverskridende karakter, og at sagsøgeren og sagsøgte i hovedsagen heller ikke har

godtgjort, at Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer hindrer dem i at indføre elektricitet fra de øvrige medlemsstater.

38 Det bemærkes, at i henhold til Domstolens faste praksis tilkommer det inden for rammerne af det samarbejde, der i henhold til traktatens artikel 177 er indført mellem Domstolen og de nationale retsinstanser, udelukkende den nationale retsinstans, for hvem en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de af den nationale retsinstans stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af en bestemmelse i fællesskabsretten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse herom (jf. bl.a. dom af 15.12.1995, sag C-415/93, Bosman, Sml. I, s. 4921, præmis 59).

39 Domstolen har dog udtalt, at den i særlige tilfælde med henblik på at efterprøve sin egen kompetence er beføjet til at undersøge de omstændigheder, hvorunder den nationale domstol har forelagt sagen (jf. i denne retning dom af 16.12.1981, sag 244/80, Foglia, Sml. s. 3045, præmis 21). Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national retsinstans, når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af fællesskabsretten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. bl.a. Bosman-dommen, præmis 61, og dom af 13.7.2000, sag C-36/99, Idéal Tourisme, Sml. I, s. 6007, præmis 20, og af 26.9.2000, sag C-322/98, Kachelmann, Sml. I, s. 7505, præmis 17).

40 Hvad for det første angår påstanden om, at forelæggelseskendelsen er ufuldstændig og indeholder faktiske fejltagelser, er det tilstrækkeligt at bemærke, at det ikke tilkommer Domstolen, men den nationale ret at fastslå de faktiske omstændigheder, der har givet anledning til sagen, og at fastslå, hvilke konsekvenser disse har for den afgørelse, som retten skal træffe (jf. bl.a. dom af 16.9.1999, sag C-435/97, WWF m.fl., Sml. I, s. 5613, præmis 32).

41 Det bemærkes for det andet, at PreussenElektra med sit søgsmål har nedlagt påstand om tilbagebetaling af det beløb, det har måttet betale til Schleswag som kompensation for dette selskabs meromkostninger ved køb af elektricitet fra vindkraft i henhold til den forpligtelse, der er fastsat i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer til at købe elektricitet hos producenter heraf i forsyningsområdet.

42 Tvisten i hovedsagen kan derfor ikke anses for hypotetisk.

43 Schleswag har ganske vist ligesom PreussenElektra interesse i, at §§ 2 og 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, som omhandler denne forpligtelse og fastsætter prisen herfor, anses for retsstridig støtte, hvis betaling selskabet derfor kan undgå. Tvisten i hovedsagen vedrører dog ikke den støtte, som Schleswag i henhold til §§ 2 og 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer hævder at yde producenter, der fremstiller elektricitet fra vedvarende energikilder, men drejer sig om den del af denne såkaldte støtte, som PreussenElektra har måttet tilbagebetale Schleswag i henhold til § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer.

44 Da disse forpligtelser påhviler Schleswag og PreussenElektra direkte i henhold til Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, kan tvisten mellem sagsøgeren og sagsøgte i hovedsagen ikke anses for at være en konstrueret sag, som er anlagt af parterne i hovedsagen med henblik på at få Domstolen til at træffe afgørelse vedrørende visse fællesskabsretlige problemer, som ikke objektivt er nødvendige for afgørelsen af sagen.

45 Dette støttes af den omstændighed, at den nationale ret har tilladt intervention i tvisten i hovedsagen til støtte for de påstande, der er nedlagt af Schleswag, Windpark og Land Schleswig-Holstein, og hvorefter §§ 2 og 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer er lovlige.

46 Under disse omstændigheder kan det forhold, at PreussenElektra er hovedaktionær i Schleswag, ikke berøve sagen dens reelle karakter.

47 Det bemærkes endelig, at Landgericht i sin forelæggelseskendelse i tilstrækkelig grad har angivet de nationale lovbestemmelser og klart har begrundet, hvorfor den finder, at spørgsmålene er relevante, og hvorfor en besvarelse heraf er nødvendig for afgørelsen af sagen.

48 Hvad for det første angår spørgsmålene vedrørende traktatens artikel 92 og 93 har den forelæggende ret bl.a. anført, således som det fremgår af denne doms præmis 25, at undersøgelsen af, om Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer udgør støtte, er påkrævet for at fastslå, om ændringerne af den oprindelige version af Stromeinspeisungsgesetz ved loven af 1998 udgør en ændring af støtten i den i traktatens artikel 93, stk. 3, forudsatte betydning, der indebærer, at proceduren i bestemmelsen med henblik på vedtagelsen af nævnte ændring skal iværksættes.

49 Den nationale ret har ligeledes anført, at såfremt den forudgående kontrolprocedure med urette ikke er blevet overholdt, tilkommer det den i henhold til national

ret at drage konsekvenserne af den umiddelbare virkning af traktatens artikel 93, stk. 3, tredje punktum, og fastslå, at den ændrede ordning i Stromeinspeisungsgesetz ikke finder anvendelse, og at de beløb, som PreussenElektra har erlagt til Schleswag, skal tilbagebetales.

50 Som intervenienterne i hovedsagen har erkendt, forudsætter anbringendet om, at Domstolen kun er kompetent til at fortolke støttebegrebet i traktatens artikel 92, når den forudgående kontrolprocedure i artikel 93, stk. 3, ikke er blevet overholdt, en fortolkning af begrebet ændring af støtten eller rækkevidden af den i bestemmelsens tredje punktum, fastsatte spærreeffekt; denne fortolkning er selve genstanden for visse af de forelagte spørgsmål.

51 Det samme gælder for den tyske regerings argument om, at en besvarelse af spørgsmålene vedrørende traktatens artikel 92 er unødvendig, da forholdet mellem PreussenElektra og Schleswag i tvisten i hovedsagen alene er omfattet af § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer. Spørgsmålene vedrørende traktatens artikel 92 angår imidlertid direkte spørgsmålet om, hvorvidt § 4 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer i sig selv, eller sammenholdt med §§ 2 og 3, udgør en støtteordning som omhandlet i bestemmelsen.

52 Hvad for det andet angår spørgsmålet vedrørende traktatens artikel 30, bemærkes alene, at det ikke forekommer klart, at den ønskede fortolkning ikke har nogen forbindelse med tvisten i hovedsagens realitet eller genstand.

53 Det følger af det anførte, at de forelagte spørgsmål bør besvares.

Fortolkningen af traktatens artikel 92

54 Det bemærkes indledningsvis, at det ikke bestrides, at en forpligtelse til køb til fastsatte mindstepriser af elektricitet fra vedvarende energikilder, som omhandlet i §§ 2 og 3 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, bibringer producenterne af denne form for elektricitet en vis økonomisk fordel, idet den risikofrit sikrer dem højere fortjeneste, end de ellers ville have kunnet opnå.

55 Det bemærkes dernæst, at det fremgår af det svar, som den tyske regering har givet på et skriftligt spørgsmål fra Domstolen, at det offentlige kun har aktiemajoriteten i to af de otte største tyske selskaber, som fremstiller elektricitet og driver højspændingsnet, herunder PreussenElektra. Det fremgår endvidere af svaret, at PreussenElektra er et 100%-ejet datterselskab af et andet selskab, der er 100% privatejet. Som det i øvrigt fremgår af denne doms præmis 19, ejes Schleswag for 65,3%'s vedkommende af PreussenElektra og kun for 34,7%'s vedkommende af visse kommunale myndigheder i Land Schleswig-Holstein.

56 Det fremgår af det anførte, at det første præjudicielle spørgsmål må forstås således, at den nationale ret nærmere bestemt ønsker oplyst, om en medlemsstats ordning, der dels forpligter private elforsyningsvirksomheder til at købe elektricitet fremstillet i deres forsyningsområde fra vedvarende energikilder til mindstepriser, der er højere end den reelle økonomiske værdi af denne type elektricitet, dels fordeler den heraf følgende finansielle byrde mellem de nævnte elforsyningsvirksomheder og primære private systemoperatører, udgør en statsstøtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand.

57 Det bemærkes dernæst, at ifølge traktatens artikel 92, stk. 1, er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som

fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

58 Det bemærkes herved, at alene fordele, der direkte eller indirekte ydes ved hjælp af statsmidler, skal betragtes som støtte i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1. Den sondring, der i denne bestemmelse foretages mellem »statsstøtte« og »støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler«, betyder nemlig ikke, at alle de fordele, der indrømmes af en stat, udgør støtte, uanset om de er finansieret ved hjælp af statsmidler eller ej. Sondringen har alene til formål at sikre, at støttebegrebet ikke alene omfatter støtte ydet direkte af staten, men ligeledes støtte ydet af offentlige eller private organer, der er udpeget eller oprettet af staten (jf. dom af 24.1.1978, sag 82/77, Van Tiggele, Sml. s. 25, præmis 24 og 25, Sloman Neptun-dommen, præmis 19, af 30.11.1993, sag C-189/91, Kirsammer-Hack, Sml. I, s. 6185, præmis 16, af 7.5.1998, forenede sager C-52/97, C-53/97 og C-54/97, Viscido m.fl., Sml. I, s. 2629, præmis 13, af 1.12.1998, sag C-200/97, Ecotrade, Sml. I, s. 7907, præmis 35, og af 17.6.1999, sag C-295/97, Piaggio, Sml. I, s. 3735, præmis 35).

59 Det bemærkes her, at den forpligtelse, der påhviler de private elforsyningsvirksomheder til at købe elektricitet fremstillet fra vedvarende energikilder til fastsatte mindstepriser, ikke udgør nogen direkte eller indirekte overførsel af statsmidler til producenterne af denne type elektricitet.

60 Fordelingen af den finansielle byrde, som denne købsforpligtelse medfører for de private elforsyningsvirksomheder, mellem disse og øvrige private virksomheder, kan heller ikke udgøre en direkte eller indirekte overførsel af statsmidler.

61 Under disse omstændigheder kan den omstændighed, at købsforpligtelsen er fastsat ved lov og medfører en ubestridt fordel for visse virksomheder, ikke give den karakter af statsstøtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand.

62 Dette kan ikke ændres af det forhold, som den nationale ret har fremført, at den finansielle byrde som følge af forpligtelsen til køb til mindstepriser kan have negative følger for de forpligtede virksomheders driftsresultater og følgelig forringe statens skatteindtægter. En sådan følge er uadskilleligt forbundet med en sådan ordning og kan ikke anses for at udgøre et middel til at give producenter af elektricitet fra vedvarende energikilder en bestemt fordel til skade for staten (jf. i denne retning Sloman Neptun-dommen, præmis 21, og Ecotrade-dommen, præmis 36).

63 Kommissionen har subsidiært anført, at opretholdelsen af den effektive virkning af traktatens artikel 92 og 93, sammenholdt med EF-traktatens artikel 5 (nu artikel 10 EF), indebærer, at statsstøttebegrebet må fortolkes således, at det også omfatter støtteforanstaltninger, der som foranstaltningerne i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer er indført af staten, men finansieres af private virksomheder. Kommissionen har til støtte herfor analogisk henvist til Domstolens praksis, hvorefter EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF), sammenholdt med traktatens artikel 5, pålægger medlemsstaterne ikke at træffe eller opretholde foranstaltninger, heller ikke i form af love eller administrative bestemmelser, som kan ophæve den effektive virkning af de for virksomhederne gældende konkurrenceregler (jf. bl.a. dom af 17.11.1993, sag C-2/91, Meng, Sml. I, s. 5751, præmis 14).

64 Det bemærkes hertil alene, at i modsætning til traktatens artikel 85, som udelukkende vedrører virksomhedernes adfærd, omhandler traktatens artikel 92 direkte de foranstaltninger, som træffes af medlemsstaterne.

65 Under disse omstændigheder er traktatens artikel 92 i sig selv tilstrækkelig til at forbyde den adfærd fra medlemsstaternes side, som bestemmelsen omhandler, og traktatens artikel 5, der i stk. 2 bestemmer, at medlemsstaterne skal afholde sig fra at træffe foranstaltninger, der er egnede til at bringe virkeliggørelsen af traktatens målsætning i fare, kan ikke anvendes med henblik på at udvide anvendelsesområdet for artikel 92 til at omfatte adfærd fra medlemsstaternes side, der ikke er omfattet heraf.

66 Det første præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at en medlemsstats ordning, der dels forpligter private elforsyningsvirksomheder til at købe elektricitet fremstillet i deres forsyningsområde fra vedvarende energikilder til mindstepriser, der er højere end den reelle værdi af denne type elektricitet, dels fordeler den heraf følgende finansielle byrde mellem de nævnte elforsyningsvirksomheder og primære private systemoperatører, ikke udgør en statsstøtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand.

67 Under hensyn til dette svar er det ufornødent at besvare det andet præjudicielle spørgsmål, som alene er stillet for det tilfælde, at forpligtelsen til køb til fastsatte mindstepriser udgør en statsstøtte, mens fordelingen af den heraf følgende finansielle byrde ikke udgør en sådan støtte.

Fortolkningen af traktatens artikel 30

68 Den nationale ret ønsker med sit tredje præjudicielle spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om nævnte nationale ordning er forenelig med traktatens artikel 30.

69 Det bemærkes for det første, at i henhold til Domstolens faste praksis omfatter traktatens artikel 30 ved sit forbud mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner mellem medlemsstaterne enhver national foranstaltning, der direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan hindre handelen inden for Fællesskabet (dom af 11.7.1974, sag 8/74, Dassonville, Sml. s. 837, præmis 5).

70 Det bemærkes dernæst, at det også fremgår af Domstolens praksis, at forpligtelsen for alle erhvervsdrivende i en medlemsstat til at aftage en vis del af deres forsyninger af en bestemt vare fra en indenlandsk leverandør i samme omfang begrænser muligheden for at indføre den samme vare, idet disse erhvervsdrivende herved hindres i for en del af deres behov at forsyne sig hos erhvervsdrivende i andre medlemsstater (jf. i denne retning dom af 10.7.1984, sag 72/83, Campus Oil m.fl., Sml. s. 2727, præmis 16, og af 20.3.1990, sag C-21/88, Du Pont de Nemours Italiana, Sml. I, s. 889, præmis 11).

71 Det fremgår udtrykkeligt af §§ 1 og 2 i Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer, at den købsforpligtelse, der pålægges elforsyningsvirksomheder, kun gælder for elektricitet, der er fremstillet fra vedvarende energikilder inden for lovens gyldighedsområde og i de pågældende virksomheders forsyningsområde, hvorfor forpligtelsen i hvert fald potentielt kan hindre handelen inden for Fællesskabet.

72 Med henblik på at afgøre om en sådan købsforpligtelse alligevel er forenelig med traktatens artikel 30, må der tages hensyn dels til den pågældende ordnings formål, dels til elektricitetsmarkedets kendetegn.

73 Det bemærkes herved, at anvendelsen af vedvarende energikilder til fremstilling af elektricitet, som en ordning som Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer skal fremme, er nyttig for beskyttelsen af miljøet, for så vidt som den bidrager til reduktion af drivhusgasemissioner, som er en af hovedårsagerne til de klimaændringer, som Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater har forpligtet sig til at bekæmpe.

74 Udbredelsen af denne anvendelse hører til de hovedmål, som Fællesskabet og dets medlemsstater vil forfølge med henblik på at opfylde de forpligtelser, de har påtaget sig i henhold til De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer, som blev godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 94/69/EF af 15. december 1993 (EFT 1994 L 33, s. 11), samt til protokollen fra konventionsparternes tredje samling, udfærdiget i Kyoto den 11. december 1997, og undertegnet af Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater den 29. april 1998 (jf. bl.a. Rådets resolution af 98/C 198/01 af 8.6.1998 om vedvarende energikilder (EFT C 198, s. 1) og Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 646/2000/EF af 28.2.2000 om et flerårigt program til fremme af vedvarende energikilder i Fællesskabet (Altener) (1998/2002) (EFT L 79, s. 1)).

75 Det bemærkes, at denne politik ligeledes omfatter beskyttelsen af menneskers og dyrs liv og sundhed samt bevaring af plantevækster.

76 Som det desuden fremgår af EF-traktatens artikel 130 R, stk. 2, første afsnit, tredje punktum (efter ændring nu artikel 174, stk. 2, første afsnit, EF), skal kravene med hensyn til miljøbeskyttelse integreres i udformningen og gennemførelsen af Fællesskabets politikker på andre områder. Amsterdam-traktaten

overførte denne bestemmelse i en lidt ændret form til artikel 6 EF, som er indeholdt i første del »Principperne«.

77 Det fremgår i øvrigt udtrykkeligt af 28. betragtning til direktiv 96/92, at det er af »miljøbeskyttelseshensyn«, at direktivet i artikel 8, stk. 3, og artikel 11, stk. 3, gør det muligt for medlemsstaterne at give forrang til fremstilling af elektricitet fra vedvarende energikilder.

78 Det bemærkes endvidere, at direktivet, som det fremgår af 39. betragtning, kun udgør en ny fase i liberaliseringen af elektricitetsmarkedet, og at der fortsat vil bestå hindringer for handelen med elektricitet mellem medlemsstaterne.

79 Det må endvidere fastslås, at på grund af elektricitetens kendetegn er det — når elektriciteten først er blevet indført i transmissions- eller distributionsnettet — vanskeligt at bestemme dens oprindelse, og bl.a. den energikilde, på grundlag af hvilken den er fremstillet.

80 Kommissionen har til sit forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/C 311 E/22 om fremme af elektricitet fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet (EFT 2000 C 311 E, s. 320), fremsat den 31. maj 2000, anført, at indførelsen i hver medlemsstat af en ordning med oprindelsescertifikater for elektricitet fremstillet fra vedvarende energikilder, der skal anerkendes gensidigt af medlemsstaterne, er nødvendig for at sikre, at handelen med denne type elektricitet forløber pålideligt og er praktisk mulig.

81 Under hensyn til det anførte må det tredje præjudicielle spørgsmål besvares med, at på det nuværende udviklingstrin af fællesskabsrettens bestemmelser vedrørende elektricitetsmarkedet er en national ordning som Stromeinspeisungsgesetz med senere ændringer ikke uforenelig med traktatens artikel 30.

Sagens omkostninger

82 De udgifter, der er afholdt af den tyske og den finske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Landgericht Kiel ved kendelse af 13. oktober 1998, for ret:

1) **En medlemsstats ordning, der dels forpligter private elforsyningsvirksomheder til at købe elektricitet fremstillet i deres forsyningsområde fra vedvarende**

energikilder til mindstepriser, der er højere end den reelle værdi af denne type elektricitet, dels fordeler den heraf følgende finansielle byrde mellem de nævnte elforsyningsvirksomheder og primære private systemoperatører, udgør ikke en statsstøtte i EF-traktatens artikel 92, stk. 1's forstand (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF).

2) **På det nuværende udviklingstrin af fællesskabsrettens bestemmelser vedrørende elektricitetsmarkedet er en sådan national ordning ikke uforenelig med EF-traktatens artikel 30 (efter ændring nu artikel 28 EF).**

Rodríguez Iglesias	Gulmann	Wathelet
Skouris	Edward	Puissochet
Jann	Sevón	Schintgen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. marts 2001.

R. Grass — Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias — Præsident